

koncentracija nemškega vojaštva ob slovaško-poljski meji

Nemške čete zasedle strateške pozicije ob prelazih, kjer se odpira pot na Poljsko. Nacistični tisk napada poljske avtoritete in jim očita, da preganjajo in mučijo Nemce v Šleziji. Varšava se zanaša na pomoč s strani Velike Britanije

Bratislava, 21. avg. — Nemški vojakov, 250.000 nemških vojakov, koncentriranih z orožjem in bojnim materialom, je koncentrirano ob 250 milj dolgi meji med Poljsko in Slovačijo. Večina vojakov je zbrana pri štirih glav- nih prelazih ob gori Tatry, kjer se odpira pot na Poljsko.

Glavne koncentracijske točke so pri mestih Cadca, Trstena, Mezilaborca, centralni vojaški urad je v Žilini. Vse ceste v bližini teh mest so natrpane z vojaštvom. Vojaško gibanje je vidno na cesti, ki spaja Morav- sko Ostravo s Cadcom. Na zase- nem ozemlju so nemške čete postavile šole, bolnišnice in druge hiše in jih spreminile v vojaške barake, med vami pa so bila zgrajena skladišča za oro- žje in municijo. Vojski so za- gradili vse mostove in več tisoč vojakov je uposlenih pri grad- nji in popravilju cest.

Bratislava je mirno mesto kljub bližini vojaškega števila nemških vojakov, ki so se nasto- vili v hotelih in privatnih hišah. V mestih ropotajo težki topovi, v bližini pa ni tankov. Ti so ostali na poljski meji.

Bratislava, 21. avg. — Nemški vojski urad napada poljske avtoritete v nemškem tisku so edini, ki priznajo to mesto v Šleziji, ki je ob nemško-poljski meji. Nemški vojski urad napada poljske avtoritete v nemškem tisku so edini, ki priznajo to mesto v Šleziji, ki je ob nemško-poljski meji.

Bratislava, 21. avg. — Nemški vojski urad napada poljske avtoritete v nemškem tisku so edini, ki priznajo to mesto v Šleziji, ki je ob nemško-poljski meji. Nemški vojski urad napada poljske avtoritete v nemškem tisku so edini, ki priznajo to mesto v Šleziji, ki je ob nemško-poljski meji.

Bratislava, 21. avg. — Nemški vojski urad napada poljske avtoritete v nemškem tisku so edini, ki priznajo to mesto v Šleziji, ki je ob nemško-poljski meji. Nemški vojski urad napada poljske avtoritete v nemškem tisku so edini, ki priznajo to mesto v Šleziji, ki je ob nemško-poljski meji.

Bratislava, 21. avg. — Nemški vojski urad napada poljske avtoritete v nemškem tisku so edini, ki priznajo to mesto v Šleziji, ki je ob nemško-poljski meji. Nemški vojski urad napada poljske avtoritete v nemškem tisku so edini, ki priznajo to mesto v Šleziji, ki je ob nemško-poljski meji.

Bratislava, 21. avg. — Nemški vojski urad napada poljske avtoritete v nemškem tisku so edini, ki priznajo to mesto v Šleziji, ki je ob nemško-poljski meji. Nemški vojski urad napada poljske avtoritete v nemškem tisku so edini, ki priznajo to mesto v Šleziji, ki je ob nemško-poljski meji.

Bratislava, 21. avg. — Nemški vojski urad napada poljske avtoritete v nemškem tisku so edini, ki priznajo to mesto v Šleziji, ki je ob nemško-poljski meji. Nemški vojski urad napada poljske avtoritete v nemškem tisku so edini, ki priznajo to mesto v Šleziji, ki je ob nemško-poljski meji.

Bratislava, 21. avg. — Nemški vojski urad napada poljske avtoritete v nemškem tisku so edini, ki priznajo to mesto v Šleziji, ki je ob nemško-poljski meji. Nemški vojski urad napada poljske avtoritete v nemškem tisku so edini, ki priznajo to mesto v Šleziji, ki je ob nemško-poljski meji.

Bratislava, 21. avg. — Nemški vojski urad napada poljske avtoritete v nemškem tisku so edini, ki priznajo to mesto v Šleziji, ki je ob nemško-poljski meji. Nemški vojski urad napada poljske avtoritete v nemškem tisku so edini, ki priznajo to mesto v Šleziji, ki je ob nemško-poljski meji.

Japonska zavrnila angleški predlog

Diskuzija o ekonomskih problemih

Tokio, 21. avg. — Japonski zunanji urad je danes podal izjavo, v kateri naglašajo, da so ekonomska vprašanja v Tientsinu zadeva Japonske in Velike Britanije, zaeno pa je zavrnil angleški predlog, da se druge države udeležijo diskuzij o teh vprašanjih. Izjava ne omenja v Tokiju vršene se konference glede poravnave konflikta, ki ga je iz- zvala japonska blokada angleške koncesije v Tientsinu.

Deklaracija zunanjega urada je odgovor Veliki Britaniji, ki je formalno zavrnila japonski trdit- ev, da mora Japonska dobiti ki- tajsko vrebno, naloženo v bankah v tujih, koncesijah, in da mora Velika Britanija preklicati pod- poro kitajskemu denarstvu.

Velika Britanija pravi, da se ekonomska vprašanja tičejo tudi drugih držav in da bi morale vsi- stvene, ki so podpisale pogodbo desetvrtice in druge pakte, dobiti priložnost, da pojasnijo svoja stališča.

London, 21. avg. — Angleška vlada je sinoči sugerirala skli- canje mednarodne konference, na kateri naj bi se vršila razpra- va o japonskih političnih in eko- nomskih pritožbah, istočasno pa je povabila Ameriko in Francijo, naj se udeležijo diskuzij o japonski zahtevi o vzpostavitvi "novega reda" na Kitajskem.

Zunanji urad je podal tudi iz- javo, v kateri omenja spor, kate- remu je sledil prelom angleško- japonskih razgovorov v Tientsi- nu. Angleška vlada je priprav- ljena obnoviti razgovore pod po- gojem, da se teh udeležijo tudi druge države.

Čungking, Kitajska, 21. apr. — Japonski vojaški letalci so včeraj napadli z bombami Kia- ting, mesto v provinci Sečevan, kjer so tovarne svile. Bombe so zantile ogenj v več krajih ter ubile in ranile okrog dvesto oseb. Japonci so napadli tudi Čikfang in nekatera druga mesta v tej provinci.

Oljni magnat izvršil samomor

New Orleans, La., 21. avg. — Dr. James A. Shaw, car oljne industrije v Louisiani, si je kon- čal življenje s kroglo iz revol- verja. On je dobil kontrolo nad industrijo kot direktor državne- ga rudniškega departamenta. Shaw se je ustrelil v kopalni so- bi svojega stanovanja, kjer je žena našla njegovo truplo. On je imel nastopiti kot glavna pri- ča na obravnavi pred federalnim sodiščem proti bivšemu gover- nerju Richardu W. Lecheju in Seymourju Weissu, hotelirju in prominentnemu politiku v Loui- siani.

Naciji izgnali angleškega poročevalca

Gdansk, 21. avg. — Nacijske avtoritete so nastopile proti K. Scott-Watsonu, dopisniku lan- donskega lista Daily Herald, in odredile, da mora takoj zapustiti mesto. Reporterja so obdolžile, da je pošiljal zavajalna poročila o situaciji v Gdanku svojemu listu.

Voditelji ogrskih nacijev aretirani

Tisk molči o razgovorih z Italijani in Nemci

Budimpešta, Ogrska, 21. avg. — List Magyarorsag, glasilo nacijske stranke, poroča, da je bilo 21 voditeljev nacijske mladinske grupe aretiranih, ker so vojaško vebali člane te grupe v hribih pri Budimpešti. Dalje poroča, da je bilo 31 članov te organizacije aretiranih 16. avgusta. Tisk ni doslej objavil še nobenega ko- mentarja o razgovorih med zunan- jim ministrom Csakyjem ter italijanskimi in nemškimi vodi- telji. Samo eden list je objavil vest iz zunanjega vira, "da se je nemški pritisk na Ogrsko pove- čal."

Kitajski distrikt poplavljen

Veliko število ljudi utonilo

Tientsin, Kitajska, 21. avg. — Voda je zalila tukajšnji distrikt, ko je reka Haj po silnih deževnih nalivih prestopila bregove. Povod- enj je največja v zgodovini tega distrikta in voda še vedno narašča.

Poplava je napravila največjo škodo v okolici Tientsina, kjer večino prebivalcev tvorijo Kitaj- ci. Več sto oseb je utonilo, toda natančno število žrtev ni znano. Nekateri kraji so popolnoma pod vodo, ki je podrla tudi veliko šte- vilo hiš in poslopj.

Zelezniški promet je bil ustavl- jen, ko je voda odnesla mostove in uničila progo. V Tientsin je pobegnilo več tisoč oseb, doma- činov in tučev, da dobiijo tam zavetje. Voda ograja tudi urad ameriškega konzula Johna K. Caldwell. On in člani njegovega štaba so se morali umakniti v angleško koncesijo.

Delavci odprli nogavičarsko zadrugo

Philadelphia, Pa., 21. avg. — Osemdeset delavcev je ustanovi- lo kooperativno tovarno za izde- lavanje nogavic in ta teden začel- neje z delom. Nova kooperativa je dobila kontrakt za leto dni. Delavci so vložili po \$300 vsak v zadrugo tovarno in namera- vajo producirati 1500 parov no- gavic tedensko.

Italijanski vojaki dezertujejo v Francijo

Nice, Francija, 21. avg. — Dva italijanska vojaka, ki sta dezertirala in pobegnila v Francijo, sta bila včeraj gosta Italijanske legije v Franciji. Vojaka sta po- vedala, da sta se naveličala stra- dati v Italijanski armadi.

Srbi in Hrovati v novem sporazumu

Knez Pavle dobil nov načrt avtonomije

Belgrad, 21. avg. — Ministrski predsednik Dragiša Cvetković je naznanil, da je bil dosežen nov sporazum s hrvatskimi avtonomi- stami in nadaljnja pogajanja ni- so več potrebna. Načrt avtono- mije za Hrvatsko, ki sta ga se- stavila Cvetković in dr. Maček s sodelovanjem več juristov, je zdaj v rokah kneza Pavla, regen- ta, in čim bo odobren, se začne reorganiziranje Jugoslovanske vlade. Pričakuje se, da bo dr. Maček podpredsednik nove vlade.

Kitajski distrikt poplavljen

Veliko število ljudi utonilo

Tientsin, Kitajska, 21. avg. — Voda je zalila tukajšnji distrikt, ko je reka Haj po silnih deževnih nalivih prestopila bregove. Povod- enj je največja v zgodovini tega distrikta in voda še vedno narašča.

Poplava je napravila največjo škodo v okolici Tientsina, kjer večino prebivalcev tvorijo Kitaj- ci. Več sto oseb je utonilo, toda natančno število žrtev ni znano. Nekateri kraji so popolnoma pod vodo, ki je podrla tudi veliko šte- vilo hiš in poslopj.

Zelezniški promet je bil ustavl- jen, ko je voda odnesla mostove in uničila progo. V Tientsin je pobegnilo več tisoč oseb, doma- činov in tučev, da dobiijo tam zavetje. Voda ograja tudi urad ameriškega konzula Johna K. Caldwell. On in člani njegovega štaba so se morali umakniti v angleško koncesijo.

Moskovska Pravda kritizira versko toleranco

Moskva, 21. avg. — Pravda, osrednje glasilo komunistične stranke, je včeraj ostro pokara- la delavske unije, šolske oblasti in druge organizacije, ki zadnje čase popuščajo v protiverski propagandi.

ROOSEVELT PLE- DIRA ZA MIR MED DELAVCI

Mir je potreben v intere- su napredka in lastne protekcije

GREEN NAPADEL LEWISA

New York. — (FP) — Pred- sednik Roosevelt ponovno urgi- ra ameriško organizirano delavstvo, naj napravi mir v svo- jih vrstah. To željo in potrebo je izrazil v svoji poslanici kon- venciji Newyorške delavske fe- deracije v svrhu, da se "prepre- či reakcija, ki bo najbolj priza- dela delavce same."

Njegova poslanica je bila tisk- ana v konvenčnem programu in razdeljena vsem delegatom, po številu 831, ki zastopajo 1- 100.000 članov v New Yorku.

"Ako se voditeljem organizir- anega delavstva posreči napra- viti mir med raznimi frakcijami v vrstah delavstva, tedaj bo delavstvo po vsej deželi veliko pridobilo na ugledu, kakor bo to tudi preprečilo reakcijo, ki bi najbolj prizadela delavce same," je rekel Roosevelt.

Newyorški župan LaGuardia mu je takoj sekundiral v svojem govoru pred konvencijo. "V poli- tiki potrebujemo opozicijsko stranko," je rekel on. "Potreb- ujemo razne šole mišljenja v svrhu reševanja naših ekonom- skih in socialnih problemov. Je pa eno področje, kjer potrebujemo enotnost in jasne upam, da čas ni več daleč, ko bo ameriško delavstvo zopet združeno v eni ve- liki družini."

O tem vprašanju je govoril tudi Bill Green, predsednik A. D. F., toda on ni ničesar pri- speval k zblizanju obeh unijah frakcij. Zopet je ponovil svojo staro in že precej ogledano pe- sem, namreč, da so vrata ADF še vedno odprta vsaki uniji CIO, ki se hoče vrniti v federacijo, toda je ob enem vitriolično napa- del John Lewisa. O njem je re- kel, da ga prišteva v isto kate- gorijo kakor "sovražne deloda- jalce." O Lewisovi sugestiji, naj ADF in CIO kreirata novo skupno delavsko organizacijo, (Dalje na 3. strani.)

Domače vesti

Novice iz Pennsylvanije

Bon Air, Pa. — John Jakobe, član društva 254 SNPJ, se je 14. avgusta težko ponesrečil pri delu v jami. Zlomilo mu je nogo nad kolonom in zdaj se nahaja v Memorial bolnišnici, soba št. 201. — Joe Stražišar, vozeč se na biciklu, je po nesreči zadel nekega štiriletnega poljskega otroka, ki je po treh dneh za poškodba- mi umrl v bolnišnici. — Svetovno razstavo v New Yorku in svoje starše oziroma sestre tamkaj sta obiskali Elsie in Sally Medie. — V Detroitu pri svojih starših se nahajata na obisku Nick in Vincent Przybylo, oboje člana društva 254 SNPJ.

Neurede Čikagana na vzhodu

Hartford, Conn. — John Turk iz Chicaga, član društva 86 SN- PJ, se je 16. avgusta težko ponesrečil pri delu. Samokolica je padla nanj in mu zlomila desno roko na dveh mestih in tudi no- tranje je poškodovan. Nahaja se v bolnišnici St. Francis v Hart- fordju.

Umor Hrvatice v Detroitu

Detroit, Mich. — Pred dnevi je 42-letni Stjepan Matoš z brit- vijo prerezal vrat svoji ženi Ani v prepiru zaradi denarja. Žena mu je očitala, da je zapravil de- set dolarjev od svoje plače in to je Matoš tako razkačilo, da je planil nanjo. Obležala je na me- stu mrtva, nakar se je moč sam javil policiji. Oba sta hrvaške narodnosti.

Clevelandške vesti

Cleveland. — Dne 17. avgusta je umrl Frank Valenčič, star 47 let in doma iz Hrušice pri Tu- vem gradu na Primorskem. On je bil 27 let in zapuščal ženo, sina, štiri brate in sestro. Bil je član društva 312 SNPJ. — Iz starega kraja, iz Velike vasi pri Krškem, se je priselil Frank Kopina k svoji materi.

Belgijska vlada apelira za mir

Bruselj, Belgija, 21. avg. — Vlada je po kralju Leopoldu, ki je že večkrat posegel v zamota- ne evropske afe, pozvala mini- stre šestih držav, naj pridejo v Bruselj iz letalom in se pridru- žijo Belgiji v apelu na velesile za ohranitev miru v Evropi. Mini- stri so se odzvali povabilu in konferenca se bo pričela v sredo. Ti bodo predstavljali Belgijo, Holandsko, Lubsemburg, Šved- sko, Norveško, Dansko in Fin- sko. Akcija glede sklicanja je bila podvzeta na zborovanju Medparlamentarnega unijskega kongresa, ki je bilo zaključeno zadnjo soboto v Oslu.

Pomanjkanje mleka v New Yorku

Utica, N. Y., 21. avg. — Po- manjkanje mleka v New Yorku je postalo občutno zaradi stav- ke mlekarjskih farmarjev, ko se je pričela konferenca, katero je sklical župan LaGuardia z name- nom, da konča konflikt. Poroči- la o bitkah med farmarji in poli- cijo, v katerih je bilo več ranje- nih, prihajajo sem. Stavka je znizala zalogo mleka v New Yorku za polovico.

Japonci zapretili z blokado Hongkonga

Hongkong, 21. avg. — Vest iz Kantona, Kitajska, se glasi, da so Japonci zapretili z blokado Hongkonga, angleške kolonije. "Velika Britanija lahko še na- dalje podpira generala Kaišeka, če hoče, toda Japonska bo izoli- rala Hongkong," pravi poročilo.

Angleži prodajajo nacijem bojni material!

London, 21. avg. — Nemčija je zadnji teden kupila na lon- donskem trgu 8000 ton bakra in 3000 ton kavčuka. Oboje je velike važnosti kot bojni mate- rial.

NEMČIJA IN RUSI- JA SKLENILI TR- GOVINSKI PAKT

Nacijski krogi pozdrav- ljajo pogodbo

VELIKO RAZOČARA- NJE V LONDONU

Berlin, 21. avg. — Nemčija in Rusija sta sklenili in podpisali važno trgovinsko pogodbo, ki je odprla nacijem pot do bogatih naravnih virov in to v času resne mednarodne napetosti in voj- ne nevarnosti. Na podlagi te po- godbe je dala Nemčija sovjetski vladi osemdeset milijonov dolarjev kredita, slednja pa bo prodala v prihodnjih dveh letih Nemčiji za \$72.000.000 surovin, ki jih potrebuje za vojno. To pomeni, da bo Nemčija uvažala iz Rusije več mangana in drug- ih rud, lesa, gasolina, olja, žvepla in kemikalij, Rusija pa bo dobivala stroje in druge produk- te iz Nemčije.

Naznanilo o podpisu pogodbe je prišlo v teku pogajanj med sovjeti, Veliko Britanijo in Francijo glede sklenitve vojaške zveze, ki so izvala nove potež- ke. Ali bo podpis pogodbe vpliv- al na pogajanja, v tem momen- tu še ni znano.

Nemški ekonomski in politični krogi so navdušeno pozdravili podpis pogodbe z Rusijo. V tej vidijo znamenje izboljšanja od- nošajev med državama. Trgo- vinski promet med Nemčijo in Rusijo je padel preteklo leto, toda s sklenitvijo pogodbe se lo- poveča. Naciji trdijo, da je pakt nov dokaz, da hoče Nemčija ko- operirati z vsako državo, ki je pripravljena na to.

Podpis nemško-ruske pogod- be je sledil sklenitvi dogovora med Nemčijo in Južno Afriko. Gospodarski krogi naglašajo, da bo Nemčija prejela surov mate- rial iz Južne Afrike kot posled- dica sklenitve pakta.

Moskva, 21. avg. — Naznanilo o podpisu pogodbe med Nemčijo in Rusijo je bila bomba, vr- žena v posvetovanje med gene- rali Rusije, Anglije in Francije glede sklenitve vojaške zveze med temi državami. Kakšne posledice bo imela pogodba, ne ve določno nihče, toda mnogi pravi- vijo, da bo ta preprečila vojaško zvezo med Rusijo, Anglijo in Francijo.

London, 21. avg. — Sklenitev trgovinske pogodbe med sovjetsko Rusijo in nacijsko Nemčijo je silno iznenadila angleško vlado. Zunanji urad je podal izjavo, v kateri pravi, da je Vekoslav Molotov, ruski zunanji komisar, pojasnil reprezentantom Anglije in Francije pred začetkom po- gajanj glede sklenitve vojaške zveze, da trgovinski odno- šaji z Nemčijo ne morejo biti predmet pogajanj.

Nemške podmornice odrinile proti Venezueli

London, 21. avg. — Stiri nemške podmornice plujejo po Atlantiku proti Venezueli, Juž- na Amerika, da zasežejo fran- coski otok Martinique v slučaju izbruha vojne v Evropi. Tako se glasi poročilo, ki je bilo ob- javljeno tu danes zjutraj. Ta poskus, ki ga podpira Hitler v veri, da bo dal Američanom drugačno sliko o pomorski sili Velike Britanije in Francije, naj bi dokazal možnost nemške- ga napada na tuje brodovje. Po- ročilo dostavlja, da Hitlerjevi agentje mobilizirajo Nemce v Venezueli in drugih republikah Južne Amerike. Nemčija je poslala tudi ladjo, natrpano z orožjem, proti Južni Ameriki in tej bodo sledile druge. Te bodo vzele na svoj krov v Venezueli rekrutirane Nemce in napadle francoski otok, če bo izbruhnila vojna v Evropi.

Razdiralci ...

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Novočlani na Zdruleno drlavo (levo Chicago) in Kladno
\$6.00 na leto, \$3.00 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; na Chicago
in Clevelo \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta; na inozemstvo
\$9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago)
and Canada \$6.00 per year, Chicago and Clevelo \$7.50 per year,
foreign countries \$9.00 per year.

Član ne sme biti doživljenjski. Rokopisi dopisov in nemaruriranih
članov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (držice, po-
em, drame, pesmi, itd.) se vračajo pošiljatelju le v slučaju,
če je priložil poštuno.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communica-
tions and unsolicited articles will not be returned. Other
manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned
to sender only when accompanied by self-addressed and stamped
envelope.

Naslov na vsa, kar ima stik s listom
PROSVETA

2617-29 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oklepaju na primer (August 21, 1936) poleg vsakega
izpisa na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom postila na-
ročnina. Ponovite jo prvotno, da se vsa list ne ustavi.

Socializem v Tennesseeju!

Ameriški kapitalistični tisk je zadnje dni v
dolgih vesteh, člankih in plačanih oglaših (!)
naznanil, da je v državi Tennessee na jugu za-
vladal socializem.

Kako se je to zgodilo?
Tennessee Valley Authority (TVA), federalna
to je vladina korporacija, je zadnji teden pre-
kupila zadnje privatne elektrarne in odslej bo
vlada edini producent in razporejevalec na debe-
lo električnega toka v tej državi.

In to je zdaj socializem. Kapitalistični listi
to poudarjajo na dolgo in široko in za pričo
ključno Normana Thomasa, ki je nekje zapisal
ali rekel, da je TVA "čista socialistična insti-
tucija."

Ali je to res socializem? Ali je to res tisti
socializem, za katerega se je na tisoče in tisoče
ameriških delavcev borilo čez 40 let?

Ako je naš odgovor: da, to je socializem —
tedaj je vsako federalno, državno in občinsko
podjetje socializem! Tedaj je ameriška pošta
tudi čista socialistična institucija, ameriške
bojne ladje, orožarne in vojašnice so sociali-
stična ustanove, vse javne elektrarne, vodo-
vodne naprave, bolnišnice, univerze, parki, vse
javnje šole in vse ječe so socialistična ustanova!
In vse ceste po Ameriki so naravnost komuni-
stične!

Če je vse to socialistično, tedaj so bili ameri-
ški socialisti največji — bedaki, ker so tolika
leta trošili čas, denar in energijo za lastno
stranko in lastna sredstva propagande, med
tem so pa demokratje in republikanci gradili
— socializem! Saj ne morejo socialisti reči,
razen v primeru redkih izjem, da so oni sami
zgradili neketa javna podjetja v Ameriki; vse
to so zgradili voditelji in pristaši dominantnih
kapitalističnih strank. V tem oziru imajo
Browderjevi komunisti prav, ko se zadnje čase
oklepajo Rooseveltove stranke menda v veri,
da je Rooseveltova socializacija prav tako do-
bra, kakor je njihova!

S tega stališča — če priznamo, da je vse
javno imetje socializem, kakršnega mi hočemo
— je Roosevelt bolj socialist kot je Norman
Thomas, kajti Roosevelt je že nekaj dosegel,
je že nekaj socializiral, Thomas pa še ni soci-
aliziral ničesar. Čemu torej ne gremo vsi od
prvega do zadnjega v Rooseveltovo stranko in
mu pomagamo do tretjega termina, da bo lah-
ko razširil socialistično TVA in druge sociali-
stične ustanove po vsej Ameriki?

Vsa javna (federalna, državna in občinska)
podjetja so teoretično naša skupna last, so kole-
ktivna last vseh državljanov. To je prabito.
Ovčarje ne more biti nobenega spora. Mi vsi
smo lastniki pošte, bojnih ladij, ječ in cest!
Prav tako smo lastniki, kakor so ruski delavci
lastniki sovjetske pošte, sovjetskih bojnih la-
dij, sovjetskih ječ in sovjetskih cest. Teoretično
ni nobene razlike; prav za prav smo mi ve-
liko na boljem, ker imamo veliko več tega kot
imajo v Rusiji!

In v nacijski Nemčiji, fašistični Italiji in
Spaniji ter v demokratični Angliji in Franciji
je skoro isto; tudi tam je veliko javne lastne
(železnice, brzojav, telefon, radio itd.), precej
več kot v Združenih državah. Ali je vsa ta
lastnina v svojem bistvu socialistična? Teoretično
je kolektivna, skupna last vseh v državi.
Kako je torej s to rečjo?

Fakt je, da se danes počenja z besedo "so-
cializem", kakor počenja svinja z mehomo. Po-
treba po redefiniciji (novem raztolmačenju)
te besede kriči do neba. Staro pojmovanje je
izgubilo vsa prejšnja pomen in danes nima več
nobene objektivne vrednosti.

Čas je že, da spoznamo nepremostljivo raz-
liko med pojmovoma: lastništvo in kontrola.
Vsakdo, vsak Američan lahko reče, da je last-
nik ameriške pošte, toda kakšno osebno korist
ima od tega? Kakšno osebno korist ali ugod-
nost ima povprečni, navadni ruski delavec od
svojega kolektivnega lastništva sovjetskih in-
dustrijs? Če ga zadnji birokrat nad njim počne
od dela, bo umrlj gladu! Kaj je ekonomske
razlike med delavcem, ki gara v privatni to-
varni in delavcem, ki gara v javni tovarni, če
sta oba enako plačana?

Teoretično lastništvo ne pomeni nič. Vpra-
nanje je: kdo kontrolira?

Mi smo proti privatni kontroli, toda nede-
mokratična birokratična, politična kontrola nad
javnim podjetjem je v neštetihi slučajih slabša
od privatne!

Glasovi iz
nasselbin

Barbičeve počitnice

Cleveland, Ohio. — Letos mi
je Bog dal tudi 14 dni počitnic,
in sicer 10 dni s plačo, 4 dni
brez plače. In to me je tako uje-
zilo, da sem hotel imeti še 4
dni posebej, da bo osemnajst
dni, ker sem si želel dobre za-
bave. Bo pa že tako kakor pra-
vi tisti naš pregovor iz stare do-
movine: Ne računaj brez krč-
marja, in človek obrača, Bog pa
obrne. In bo že nekam tako z
mano v tem "Anno Domini"
1939. Zato naj se nikar nekate-
ri grešni ljudje ne čudijo, ali
pa celo oni pri najsvetejšem, a-
ko se letos poslužujem svetopi-
samskega izreka. Seve, kar se
tiče plače, to dobim od družbe,
kjer sem uposlen. Da bi čakal
še po smrti na tisto plačo, te-
ga lista nisem hotel čitati v knji-
gi božje besede, ker sem v uniji
in rad dobim vsakih petnajst
dni, kar mi pripada.

No, pa poglejmo, kaj je ven-
dar narobe tukaj z letom 1939,
ki se tiče moje kože. Najprej
strašna bitka z vojsko najsvete-
jšega, špahska influenca, šte-
vilke in posojilo, nastop hrabrih
"naprejevcev" in sicer petdeset
po številu napram nemu! Oh,
kako strašno je bilo, še sedaj se
mi sanja o bojevitih tuljenju,
ki se je razleglo celo preko
Erijskega jezera v Kanado. Na-
to sem računal, kaj vse bom
naredil v štirinajstih dneh, ko
bom počival po trdem delu. Pa
mi zmeša načrt najprej nepriča-
kovana seča v Chicagu. Ko sem
se vrnil, sem že drugi dan dobil
hud prehlad. In sedaj imam to
zabavo, da zdravim že cel teden
moj prehlad.

Ponovno se bom oprijel svete-
ga pisma in bom hvallil stvarni-
ka, ki ga sicer ne poznam, ker
je ustvaril, poleg ženske, krav,
koz in drugega, ki nam daje re-
dnilno snov, še drevo, ki nam da-
je bezgovo cvetje in bezgovo ja-
gode, iz katerega se da napravi-
ti silno močan čaj, ki je po mo-
jem mnenju izvrstno zdravilo,
pomebano z medom in "Old
Crow" ali s kakšnim drugim do-
brim žganjem za prehlad. In ta-
ko se zdravim že cel teden, da
bom ga dobro nastopil v Union-
townu, Pa., pred mojim sovaša-
nom Louisom Dornikom, da ga
ne bi potem kritizirali "poko-
rnični" (izrek starih naseljen-
cev, ki delajo pri kokosovih pe-
čeh), čemu je povabil sem tega
hudiča, saj ni zanič!

In vendar sem tako kakor je
učil tisti francoski zdravnik po
Ameriki. Misli, da si boljši vsaki
dan. Mislim, da sem, ampak ne
vem ali sem ali nisem. In tako
spijem še eden bezgov čaj! In
kaj še? Zdravnika ne plačam,
prihranil denar, pa tudi podpo-
re ne vzamem, da jo bo več za
one, ki se ne marajo zdraviti z
bezgovim čajem, marveč le z
zdravili, ki so patentirana, in po-
leg zdravil mora biti še zdrav-
nik. Lahko, da me bo drugo se-
jo doktor Zavertnik kritiziral,
da hočem delati konkurenco z
mojim bezgovim čajem zdravnikom.
Dejal bom, da ga ne pro-
dam, jaz ga le pijem!

Mi in naša metropola gremo
počas naprej, od dne do dne o-

stane pri nas vse po starem. In
tudi v politiki se staramo, novo
smo likvidirali. Se celo naši pri-
nepolitični ligi, ki zajemajo svo-
jo vedo o delavskih položajih iz
pittsburškega lista s Spolarjem
na čelu. Oni nam priporočajo
Franklina D. Roosevelta za tre-
tji termin, ali vsaj pravijo v
svoji prošnji na naše društvo, da
so zanj in za new deal. Mi tu-
kaj bomo imeli mestne volitve
v jeseni in skoro ne vem, komu
bo Naprej tukaj dal podporo.
Med našimi kandidati za mesto
zbornice sta tudi Vatro Grill,
urednik Napredka SSPZ, in Ru-
dy Lokar od velepoznane družine
in brat Lindyja Lokarja. Imamo
bi še veliko drugih, ampak to
bi mene najbolj zanimalo, pod
katero marelo spadata ta dva.
Zadaj za tema dvema so veliki
podporniki lista, ki mu sicer
pravijo Naprej, ki pa leze rako-
vo pot — nazaj.

Pred leti sem čital v Enako-
pravnosti na angleški strani, da
je Rudy Lokar tudi član Kranjs-
ke slovenske katoliške jednote,
in to društva sv. Jožefa. Če je,
mu bo to v veliko pomoč, ker bo-
do za njegovo izvolitev lahko
molili in še dali za par maš.
Drugi Lokarji so veliki diposiva-
lci in podpiralci Napreja, ki
je z Witkovichem za združenje
s katoliško sekto. In če se jim
pridruži še Dečman? Ali si mo-
rete misliti boljše kombinacijo?
Ni čudno, da starejši Lokar ta-
ko hrepeni, da bi društvo 53
SNPJ dalo podporo listu Napre-
ju! In strašno hudo mu je bilo,
ko ne gre. In tako jih je bilo
na zadnji seji le devet, ki veru-
jejo, da je Roosevelt delavski
kandidat in Naprej delavski list.

Mi bomo imeli tukaj enkrat
otvoritev kegljišča, ki nam ga
je pomagala postaviti mati jed-
nota. In tako je bilo naše drus-
tvo povabljeno na otvoritev. Na-
stalo je eno najbolj kočljivih
vprašanj, kdo naj zastopa in ne-
se nekaj podpore? Veliko nas je
bilo, ki smo znali, čigava je ta
naloga. So pa drugi, ki jim to ne
gre v glavo, kako naj oni, ki
ni hotel velike večine poljubiti,
zastopa društvo. Pa se dobe So-
lomon, dasiravno ni bilo po go-
du onim, ki nimajo preveč ljubez-
ni do gotovega predsednika. In
ti Solomon so odločili, da po
pravilih je dolžnost predsednika,
in ako on ne more, imamo pod-
predsednika in zadeva je reše-
na. Predsednik je bil vprašan,
koliko korajže poseduje. Odgo-
vor, da dovolj za nastop, in tudi
če pride onih petdeset a tulje-
njem, da se bo zopet slišalo pre-
ko Erijskega jezera v Toronto,
Canada. Mislim sem tudi, da bo
kdo stavljal predlog, da s sobra-
tom Petrovichem prva igra na
kegljišču, ko bo otvorjeno.
Ker ni bilo predloga, se to ne bo
vršilo. In tako končam to naše
pismence iz metropole.

Frank Barbič, 53.

Vtisi s pota

Washington, D. C. — Prvega
julija smo se podali na pot pro-
ti Chicagu na obisk k sinu in
bratu. Vzejo nas je 19 ur. Poto-
vali smo skozi Maryland, Pen-
no., West Virginijo, Ohio, Indi-
ano in končno še po Illinoisu.

Skupina "mladih demokratov", ki so nedavno zborovali v Pitts-
burghu in se izrekli za tretji Rooseveltov termin.

Potovanje je bilo vse skozi za-
nimivo. Maryland in Penna sta
zanimivi državi radi visokih hri-
bov. Ko pogledaš s hriba v dol-
lino, se ti nudi krasen razgled; v
dolini se v jutranji rosi bliščijo
krasna polja. Hipno so me obile
mislil na mojo rojstno domovi-
no, ki leži tam daleč, daleč za
gorami.

Skozi West Virginijo smo se
vozili samo štiri milje in ni bilo
ničesar zanimivega. Od tam smo
prišli v Ohio. Ta država je lepa
in ravna. Polja so krasna in far-
marji morajo biti premožni, kaj-
ti njih poslopja so v dobrem
stanju. Ob času našega potova-
nja so nekateri že mlátili žito.
Tudi Indiana je lepa. Tam sem
videla največ koruze. Videti je
bilo, da so imeli mnogo dežja. V
mnogih krajih je stala voda po
njivah in tam je bila koruza
slaba.

Končno smo dospeli v Chica-
go. Nastanili smo se pri moji
hčeri Marie Peters. 4. julija smo
obiskali moja prijatelja mr. in
Mrs. Louisa Prezel, zvečer smo
šli pa na Proletarčev piknik, ki
se je vršil na Keglovem vrtu v
Willow Springsu. Obiskala sem
tudi moje bolno prijateljico Ci-
lijo Jurco. Bolezen jo je zelo
spremenila, toda zdravje se ji
obrača na bolje.

U Chicago smo se napotili v
Eveleth, Minn., k mojih sestram.
Do tam nas je vzelo 13 ur. Vo-
zili smo se največ skozi Wiscon-
sin, ki je tudi lepa in rodovitna
dežela. Ko se bližaj Superiorju,
je tam že velika goščava, zemlja
še ne obdelana. Pot je bila vse
skozi lepa. Po Duluthu je bolj
raztrgano, menda radi velikega
prometa. Ko smo prišli vrh Du-
lutha, smo po gladki cesti hitro
drčali proti 60 milj oddaljenemu
Evelethu.

Bila sem vesela svidenja s se-
strami po šestih letih, kakor tu-
di s teto in sorodniki. V Eve-
lethu smo se mudili 11 dni, kar
pa je bilo vse premalo za obisk
toliko prijateljev in znancev.
Čas je pretekel in morali smo
se vrniti. Pred našim odhodom
so nam moji nekdanji sosedi,
prijatelji, sestre in sestrične
priredili "surprise" piknik na
farmi Franka Cerarja. V znak
prijateljstva so mi podarili kras-
no sliko, ki me bo vedno spomi-
njala nanje, ravno tako skodeli-
ca za bombone. Hvala vam
vsem! Posameznih imen ne bom
naštevala, ker bi vzelo preveč
prostora. Pero ne more popisati,
kar sem čutila oh trepotku, ko
ste mi izročili dar. Nisem našla
zadostnih besed, da bi se vaši
bila na mestu dostojno zahvali-

la. Se enkrat vam prisrčna hva-
la!
Zabaval na tem prijateljskem
pikniku je bilo veliko. Bile so
tudi tekme z nagradami. Kdor
je največ fizola prinesel na nožu
do cilja, je dobil nagrado. Za
vse tiste je poskrbela naša do-
bro znana Mrs. J. Zobec iz Chis-
holma. Tudi jedatje in pijače ni
manjkalo in tudi za srbeče pete
je bilo preskrbljeno. Igrala sta
moja nečaka William Beril in
Anthony Kavcic — prvi kitaro,
drugi harmoniko, kar je popolno-
ma odgovarjalo za našo slavnost.
Iz proste narave smo se
moralo umakniti v kemp, ker so
zunaj pričeli komarji svojo vin-
gorajo. Okrog 11. zvečer smo
peljali Mrs. Zobec domov v Chi-
holm, par ur pozneje pa smo že
bili doma v postelji.

Komaj smo se malo odpočili,
pa pride zgodaj zjutraj moj sin
John Kovach iz Chicaga. On je
bil spotoma peljal nekega prija-
telja in družino na odhik k ne-
kemu jezeru v Wisconsin. V
Eveleth je prišel truden in za-
span. Ko se je malo odpočil, smo
šli zopet malo okrog in k Ambro-
ziču na obed. Ogleдали smo si
njegovo moderno urejeno trgo-
vino z likerji, kakor tudi njego-
vo prijazno letovišče pri jezeru
Long. Med tistimi brezami se
res lepo živi.

V torek zjutraj smo se pa mo-
rali posloviti od sester in sorod-
nikov ter smo se ponovno podali
na pot. Johnny, moj sin, je spo-
toma peljal Mrs. Lenich (prej
Smoltz), ki je šla v Chicagu po
opravkih. Do Madisona smo vo-
zili drug za drugim, tam smo se
pa razšli, ker smo mi obrnili
proti Milwaukeeju na obisk k
prijateljici Kristini Moseley, ka-
tere nisem videla že šest let. Pri-
njej smo ostali čez noč. Marsikaj
sva še povedali. V sredo popol-
dne smo se odpeljali proti Chi-
cagu na večerjo k sinu — jedli
smo narodne testenine — maka-
rone. V četrtek zvečer sem šla
na sejo društva Nade 102 SN-
PJ. Radi vročine seja ni bila do-
bro obiskana, toda je potekla v
lepem redu, kakor običajno. Po
seji smo šle pa v Delavski cen-
ter, Proletarčev dom. Tam sem
bila prvič. Sestra Angela Zaitz
mi je razkazala prostore, kateri
so se mi dopadli in upam, da
odgovarjajo Proletarčevi potrebi.
Zunaj na vrtu je balinišče, kjer
so rojaki vneto balinali. Vse iz-
gleda, da imajo tam mnogo za-
bave. V Chicagu je menda res
še najlepše, toda človek se mo-
ra privaditi tudi drugje. Kjer je
kruh in delo, tam je tvoj dom,
čeprav imaš pogosto domotožje.

V nedeljo smo šli na piknik
pevskega zbora Prešerna, kjer
sem mislila, da bom dobila naj-
več znancev. Toda ni bilo vseh,
katere sem želela videti, posa-
mezne obiskati pa ni bilo časa.
V torek zjutraj smo odpotovali
proti domu. Spotoma smo se u-
stavili v Lorainu, O., kjer sem
obiskala moje daljne sorodnike.
Od tam smo šli v Cleveland, kjer
smo si ogledali tudi narodni dom
na St. Clairju. Mojemu možu
sem hotela pokazati, kako veli-
ko dvorano imajo Slovenci. Dom
nam je razkazal oskrbnik Ve-
har. Od tam smo šli k moji ro-
jakinji Ani Znidarsic, katere mi
je mnogo zanimivega povedala o
naših sošolcih. Vprašala sem jo,
če ima naslov Roze Svetine, ker
bi jo rada obiskala, ker sem že
tukaj. Pa mi odgovori, da mi
njen naslov ne bo nič pomagaj,
ker Vrliškova Roza je že od je-
seni v grobu. Novica me je sil-
no pretresla in to tem bolj, ker
smo bile prijateljice že iz otro-
ških let.

Cez noč smo ostali v Cleve-

(Dalje na 2. strani)

Tedenski pogovor

Anton Garden

KAKSNA JE RUSIJA —
ODGOVOR KORSIČU

Prav te dni sem prečital brošuro "Kaj
zgodilo z rusko revolucijo" (What Has
of the Russian Revolution — izdala In-
tional Review, P. O. Box 44, Station O,
York City, cena 25c). Spisal jo je neki
ski delavec, po imenu M. Yvon, ki je delal
sijaj deset let. On v preprostem jeziku
popolnoma drugačno Rusijo, kakor pa
amer Jože Korsič iz Detroita in svojem dop-
Prosveti zadnji petek.

Mislim, da Jože ne bo ugovarjal, da
ki se je z navdušenjem podal v deželo in-
del deset let, ne bi poznal Sovjetske Rusije.
Toda o tisti idealistični Rusiji, o kateri
mislili dolga leta, da gradi socializem, in
nepriemernih žrtvah in zaprekah — o tej
ni nobenega sledu v tem spisu francoskega
lavca, ki riše razmere take, kakršne so.
sprotno: v tem opisu je podana slika
strozne države totalitarnega državnega
talizma, napram kateri je vsaka kapitali-
država pravi paradiz. Ta država zna delati
mnogo bolj izkoriščati, jih ustrahovati in
držati v sužnosti kot jih je na primer za-
rizem. Na mestu carske buržvazije je
nova sovjetska buržvazija, ki v primeri
lavsko bedo živi v največjem razkošju.
tem drugič.

Na splošno naj omenim to, da smo za
pojme o Rusiji odvisni v glavnem od
vrste virov: od stalinističnih, med kateri
dajo tudi sopotniški pisniki, in na kritične,
ki skušajo biti objektivni. Do zadnjih pa
smo bili odvisni — in dostopni — le od
vira, ker se je kritična delavska literatu-
Sovjetski Rusiji pojavila v Ameriki šele
njih par let. Med tragedijami ruske re-
cije je tudi ta, da je preteklo skoraj
let, predno se je pojavila kritična ocen-
velikega — in tragičnega — "eksperimen-

Iz Korsičevega dopisa je razvidno, da
svoje informacije o Sovjetski Rusiji izk-
iz stalinističnih in sopotniških virov, ki
slikajo sovjetski režim kot najidealnejši,
pravičnejši in najčlovekoljubnejši. Stal-
sloh gre tako daleč, da pravijo, da je
svoja "najbolj demokratična dežela na sv-
Perverznost pri njih — niti pri sopotnik-
ne pozna nobene meje.

Najbolj tragični so sopotniki, med njim
di prijatelj Korsič. Za vse kriminalnosti
linovnega režima — in teh nima ne
Hitler Mussolini toliko na vesti, kar se notranje
ve tiče — imajo opravičilo, sto opravič-
za prav teh kriminalnosti sploh nečajo
marveč jih enostavno proglašajo za nek-
volucionarno čednost! In ker trdijo, da
komunisti, se mi zde še večji perverznej-
nice kot stalinisti sami. Vsa pa jim pom-
bolj učinkovito kot pa najbolje plačani
novi agentje.

Tudi Korsič to imenitno demonstrira
vsako stvar ima pojasnilo in 100% opravi-
Mar niso "kapitalistični poročevalci in
pisatelji" spisali knjigo o moskovskih
sih? Seveda so jo — na POBUDO režimu.
PRILOG režimu, ne pa kritične ocene.
ZAHTEVAJO ti "izdajniški" procesi. I-
Korsiču ima to sopotniško pranje gorost-
Stalinovih zločinov več merodajnosti kot
kritična ocena, ki pokaže na velike kon-
cije v izsiljenih "izpovedih". Toda Jože
da, da je bilo teh "izpovednikov" le malo,
pa ignorira tisoče drugih "fašističnih"
— večeršnjih revolucionarjev — "šal-
jev", "diverzionistov" itd. — ki se niso
vedali, marveč so bili enostavno postavlj-
zid brez kakšnih farsnih obravnave so v
nepriustranske politične obravnave so v
socialistični" državi izključene.

O moskovskih procesih je Jože gotov-
so bili farsa — bili so v resnici tragikom-
za vsakega, ki zna kritično in logično m-
Prepričan je, da so bile resnične tiste "iz-
di" — po tajni policiji sestavljena in od
izsiljena gorostasna klobasa največjih
dikičij, potvorbe, laži in nemogočnosti.
argumentiranje o tem bi bilo z njim brez-
no; ako je človek prepričan, da je črno be-
belo črno, je vsaka stvarna beseda bob ob-

Rečem le toliko, ako bi moral Korsič
brezvestnosti in brutalnimi inkvizitorji
na eni nogi po 10, 12, 15, 20 ur dnevno
močno, vid jemačo električno žarnico da
dnevom, teden za tednom, mesec za mes-
ako bi moral živeti v samotni jetniški tes-
ali pa v zaduhli celici, natrpani kot sard-
škattiji, mesec za mesecem, leto za leto-
polnoma odrezan od vsega sveta, za kate-
se je vse življenje izredno zanimaj; ako bi-

(Dalje na 2. strani.)

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete, 22. avgusta 1919)

Domače vesti. Eksekutiva JRZ je ob-
nov apel za denarna sredstva v prid
akciji American-Jugoslav Relief v Jug-
viji.

Delavske vesti. V Youngstownu, O.,
delavci na splošno izrekli za stavko.

Iz inozemstva. V Jugoslaviji so prišli v
do demokratije in socialisti. — V Švici
jejo monarhistične zarote za Avstrijo in
sko.

Sovjetska Rusija. Rdeče čete so po-
nateple Kolčaka pri CeljabinSKU v Sibiri-

Slika iz nedavnih britskih zračnih manevrov nad Londonom, v katerih je sodelovalo nad 1300
vojnih letal.

Cez noč smo ostali v Cleve-
(Dalje na 2. strani)

ROMAN TREH SRC

JACK LONDON

Vsi so se nehote umaknili in celo poglavar ni imel toliko poguma, da bi protestiral proti kordillerskim zakonom.

Med prisotnimi je ženska — je nadaljeval Slepí Bandit. — Naj spregovori ona prva. Vsi smrtniki — ženske in moški — so kaj zakrivil ali pa jih vsaj bližnji dolže prestopka.

Henry in Francis sta hotela prepričati, da bi Leoncie odgovorila. Toda mladenka se je obema prijazno nasmehnila ter se obrnila h krutemu Sodniku, rekoč:

— Jaz sem samo pomagala mladeniču, s katerim sem zaročena, uiti smrti kot kazni za umor, ki ga on ni izvršil.

— Odgovorila si — je dejal Slepí Bandit. Zdaj pa — stopi k meni.

Zgrabili so jo oboženi čuvarji skrivnostnega svetišča pravičnosti in morala je pokleknil pred slepca, dočim sta se oba Morgana zelo bala za njeno usodo. Mestiza je prišla starca za roko in jo položila na Leonciino glavo. Slepce je otipal s prsti njeno čelo in čutil, kako utripuje njeno deklisno srce. Nato je umaknil roko ter se naslonil nazaj, da izreče obsodbo.

— Vstani, senorita! — je spregovoril svečano. — Tvojega srca se zlo ni dotaknilo. Svobodna si. — Kdo je še apeliral na kruto Pravosodje?

Francis je stopil počasi korak naprej. — Tudi jaz sem pomagal temu mladeniču, da je ušel nezasluzeni kazni. Z njim me vežejo tudi rodbinske vezi, ker imava skupnega pradedu.

Tudi on je pokleknil in začutil kako drse mehki slepčevi prsti rahlo po njegovem čelu in kako ga je prijel zagonetni stavec naposed za roko, da se prepriča, kako utripuje njegovo srce.

— Tu mi ni vse jasno — je dejal slepec. — Tvoja duša je nemirna. Nekaj razjeda tvoje srce.

Naenkrat je pa stopil naprej peon in spregovoril:

— Vrní temu možu svobodo, o kruti Sodnik! — Dvakrat sem se pregrešil pod težkimi udarci. V enem dnevu sem ga dvakrat izdal sovražnikom in vendar me je vzel dvakrat pod svojo zaščito ter mi rešil življenje.

In peon je znova klečal. To pot je klečal pred pravosodjem in se ves tresel od strahu, ko je začutil, da so se ga dotaknili prsti čudnega slepega sodnika. Stavec je otipal vse njegove rane in strjeno kri.

— Tudi ta mož je svoboden — je izjavil kruti Sodnik. — A vendar ga tarejo skrbí. Njegova duša je nemirna. Je-li kdo med vami, ki bi nam mogel pojasniti, kaj razjeda njegovo srce?

In Francis je takoj razumel kakšno rano je našel slepec v njegovem srcu. Slepčevi prsti so instinktivno občutili njegovo plamtečo ljubezen do Leoncie, ki je bila v popolnem nasprotju z zvestobo napram Henryju. Tisti hip je tudi Leoncie spoznala, za kaj gre, in če bi mogel slepec opaziti, kako sta se Francis in ona plaho spogledala ter povesila oči, bi mu bilo takoj jasno, kaj tare Francisovo dušo. Toda stavec je bil slep in zato skrivnih pogledov ni videl. Pač pa jih je opazila prekrasna mladenka in njeno srce je začutilo, da sta Francis in Leoncie zaljubljeni. Tudi Henry je opazil njuno zadrego in to ga je zelo potrló.

Sodnik je nadaljeval:

— Nedvomno je krivo v tem slučaju srce. V moškem srcu je hrepenenje po ženski večni. Vendar pa si tudi ti svobodni. Dvakrat v enem dnevu si pomagal človeku, ki te je dvakrat izdal. In to, kar razjeda tvoje srce, te ni motilo v ljubezni do bližnjega. Po nedolžnem obsojenemu si prišlo na pomoč in ga rešil nezasluzene smrti. Preostaja nam še usoda omenjenega moža. Poskrbeti pa moramo tudi za tisto izmučeno bitje, ki je v enem dnevu dvakrat podleglo sebičnosti in je kljub temu našlo v sebi toliko poguma in hvaležnosti, da se je zavzelo za bližnjega.

Nagnil se je naprej in znova so blodili njegovi prsti po peonovem čelu.

— Ali se bojiš smrti? — je vprašal slepec nepričakovano.

— Da, veliki in sveti stavec! Strašno se bojim smrti — je odgovoril peon.

— Tedaj pa priznaj, da si lagal, ko si se zavzemal za tega moža, da so bile tvoje besede o pomoči, ki ti jo je nudil dvakrat — laž. Če to priznaš, ostaneš živ.

Peon se je ves skrčil pod slepčevimi prsti.

— No le dobro premisli — se je začel svečan glas. — Smrt je grozna. Strašno je biti vekomaj nepremičen, kakor skala ali zemlja. Priznaj, da si lagal in darujem ti življenje. Govori!

Peona se je polastila taka groza, da mu je glas drhtel, vendar je pa ohranil tudi v zadnjem trenutku svoje človeško dostojanstvo.

— Dvakrat sem ga izdal danes, sveti oče. Toda svetopisemski Peter nočem biti. Tretjič ga ne zatajim. Bojim se, strašno se bojim smrti, toda tretjič ga ne morem izdati.

Slepí sodnik je dvignil glavo in obraz mu je obsijala neka čudna notranja svetloba.

— Dobro si povedal! — je spregovoril svečano. — V tvoji duši je to, kar loči človeka od živali. Čuj moj sklep: od tega trenutka dalje moraš vse življenje misliti kakor človek, delati kakor človek in biti človek. Bolje je takoj umreti kot človek kakor pa večno živeti kot žival. Sveto pismo se moti. Mrtev lev je vedno boljši, kakor živ pes. Pojdi novorojeni sin, svoboden si!

Ko je pa peon vstal in se hotel umakniti drugim, ga je slepi sodnik ustavil, rekoč:

— Povej mi, o človek, ki si šele danes postal človek, kaj je bil glavni vzrok vse tvoje nesreče?

— Moje srce, o sveti oče, je hrepenelo po ljubezni ženske iz nižav. Sam sem bil rojen v gorah. Zaradi nje sem si izposodil od plemiča 200 pezov. Vzela je moj denar in pobegnila z drugim. Postal sem suženj farmarja, ki ni slab človek, vendar pa je in ostane samo farmar. Delal sem kakor črna živina, trpel in stradal sem pet dolgih let in kljub temu se moj dolg ni zmanjšal, pač pa povečal do 250 pezov. Vse, kar mi je ostalo, so te-le kunje in izmučeno, onemoglo telo.

— Je-li bila lepa — ta ženska iz nižav? — je vprašal slepi sodnik prijazno.

— Kar norel sem za njo, sveti oče. Zdaj se mi ne zdi, da je bila prekrasna. Takrat pa se mi je zdela najlepša na svetu. Ljubezen do nje mi je razveljala kri in možgane. Zaradi nje sem postal suženj, sama pa je ponoči pobegnila in nikoli več je nisem videl.

Peon je klečal pred slepim sodnikom in čakal s povešeno glavo obsodbe. In vsi so se začudili, ko je Slepí Bandit globoko vzdihnil in se zamislil. Bilo je, kakor da je pozabil, kje in kaj mora delati. Njegova roka se je nehote dotaknila mladenkine glave, rahlo je pogladila njene črne lase in stavec je spregovoril.

— Ženska — je dejal tako mehko, da se je njegov čisti glas komaj slišal — ženska je vedno prekrasna. Vse ženske so prekrasne — v moških očeh. One ljubijo naše očete; dajejo nam življenje in mi jih ljubimo; rode nam sinove da bi slednji ljubili njihove hčerke ter jih smatrali za najlepše na svetu. Tako je bilo in tako ostane dotlej, dokler bo na zemlji človek in človeška ljubezen.

Globoka tišina je nastala v votlini. Kruti sodnik je razmišljal. Naposled se ga je prekrasna mestiza dotaknila ter ga opozorila na peona, ki je še vedno klečal pred njim.

— Izrekam obsodbo — je dejal sodnik. — Mnogo udarcev si dobil. Vsa udarcev bi lahko odtehtal tvoj dolg plemiču. Svoboden si. Toda ostani v gorah in če že moraš ljubiti žensko, če je ženska neizogibna in večna v življenju moškega, se zaljubi prihodnjic v žensko iz višav. Svoboden si. Tvoj oče je iz plemena Maya, praviš?

— Da — je zamrmral peon. — Moj oče je čistokrvni Maya.

— Vstani in pojdi. In ostani v gorah skupaj s svojim očetom iz plemena Maya. Nižave niso za tiste, ki so bili rojeni v Kordillerah. Plemiča ni tu in zato ga tudi ne morem soditi. In naposled je samo farmar. Drugi farmarji, njegovi sosedi in prijatelji, so tudi svobodni.

Nastala je pavza in tedaj je stopil naprej Henry.

— Jaz sem tisti — je dejal pogumno — ki so me po krivici obsodili na smrt zaradi umora, ki ga nikoli nisem izvršil. Umorjeni je bil stric devojke, ki jo ljubim in s katero se tudi poročim, če je tu v Kordillerah pravičnost.

Toda poglavar ga je prekinil.

(Dalje prihodnjic.)

peto tkivo je delo zelo olajšalo. Potlej je s previdnimi in zanesljivimi zarezi odrezal kožo, ki je pokrivala trebuh. Pri tem je posebno pazil na to, da se je čim manj dotaknil mišičevja. Potlej je krpice hitro umil v mlačnem umetnem serumu in jih položil na rane mladega moža.

To je ponavljal čeli dve uri, kajti za to je potreboval nič manj ko sto petdeset krpic kože. Bolnikova prsa so naposed postala podobna šahovnici. Rdeče meso se je menjavalo z bolj ali manj temnimi krpami žabje kože. Potlej so vse skupaj pokrili s stanjolinim papirjem, kajti ta kovinski papir se je zdel do takrat še najbolj prikladen za to, ker se tesno prileže obrisom ran. Povrh vsega so dali še razkuženo stikalnico, in sicer prav previdno, da se krpice ne bi premaknile.

Čez tri dni so obvezo vzeli stran. In glej čudo! Na desni strani je žabja koža že kar trdno prirasla, bila je že bele barve in na njenih robovih in oglih so zdravniki videli odrastke, ki so se približevali drug drugemu. Tuja koža je začela rasti, živela je iz lastne moči in je na bolno pacientovo meso prenesla svojo zdravo življenjsko moč. Meseč dni pozneje je bolnik ozdravel. Prvič je transplantacija živalske kože rešila človeško življenje.

Bilo je v Chamonixu februarja leta 1937. Neke mlada Škandinavska in dva Angleža so s Franchinom, enim najboljših vodnikov v deželi, za dva dni odrinili v gore. Ko se nadaljnih 24 ur niso vrnili, jim je šlo rešilno moštvo na pomoč. Rešili so jih z zamrznjenimi udi; mraz je te ljudi, izmed katerih je bil najstarejši komaj štirideset let star, pohabil za vse življenje.

Velika dvorana, hladna in bela operacijska miza, ki je nanjo metala svojo žarko luč močna obločnica. Pet belih plaščev je tekalo sem in tja. Zdravnik je dal pacientu masko na obraz. Kirurg je tiplje meso, ki ga bo rezal. Nenadnemu bolnikovemu sproščanju sledi globoka omotica, ki ga uspava. Potlej se po nekaj zarezah pokaže meso; prva plast, druga, tretja. Kirurg potiska hemostatične kleščice v krvavo vdolbino, od koder se kmalu pokaže slonovinasta kost: golenica.

To se godí v ženevski bolnišnici, kjer se bo pripetil čudež moderne operacijske umetnosti: heteroplastična transplantacija s pomočjo "mrtvih" kosti, ki naj bi Franchinu spet omogočila hojo. Zdaj so ravno na tem, da bodo 12 cm njegove golenice, ki odgovarja dolžini zamrznjene noge, odžagali. Zraven kirurga stoji na premični mizi posode, ki v njih alkoholu leže kosti — iz klavnice. Z dolgotrajno kopeljo v neki alkalični raztopini so jim odvzeli beljakovinate sestavine, medtem ko so tiste snovi, ki so v kosteh samih, ločili v pepeljugi, masti pa v acetonu. Eden izmed asistentov izbere tisto kost, ki je najbolj podobna odžaganemu delu in je natanko toliko odreže. Kirurg jo položi med dela kosti in takoj jo zalije curek krvi. Zdaj je treba le še meso zašiti z majhnimi vbodi, ki vsakega izmed njih zaključí močan vozel. Noga mora še nekaj tednov v miru počivati in ...

"Hodim, hodim, gospod doktor. Spet hodim!" Franchino se trudi, da bi šel brez palice in jo od vesolja ves trepetajoč dviga.

"Človeška transplantacija opravičuje najlepše upe," mi je dejal neki zdravnik, asistent mojstra v kirurgiji; srečal sem

VRHNJA PLAST

"Bosa je šel h kosilu. Vrne se čez 20 ur."

ga na neki kliniki, kjer so mi dovolili, da smem prisostvovati takšni operaciji. Pripovedoval mi je, da je na Japonskem neki na smrt obsojeni kaznjenež iz hvaležnosti podaril svoje oči v svrhu transplantacije nekemu slepcu, ker so ga pomilostili, da so ga ustrelili namesto obesili.

Naj navedem dva primera iz Francije, kjer so nekemu človeku s pomočjo transplantacije vrnili lepoto, drugemu pa podarili razum:

"... Vsak dan je hodila v kletko, kjer so njeni trije levi, Princ, Pama in Jocrisse tulili kakor za stavo. To so bile prekrasne živali v moči svojih najlepših let. Neki večer se je pripetila nesreča. Enega izmed levov je zbesnela električna luč, planil je nanjo in le s težavo so njeno telo iztrgali besnečim zverem.

Njen obraz je bil raztrgan, prsi razmesarjene, to je bilo vse, kar je ostalo od lepe krotilke, ki je — da bi odgovarjala okusu ljudi — prav tako potrebovala lepoto kakor pogum. Rane niso bile smrtne in ozdravela je; a moralna je opustiti svojo poklic. Njen zmečkan nos, njena razrita lica, vse je bilo samo še kepa mesa brez oblike. Prišla je v pariz. Pripovedovali so ji o zdravljenju, ki bi bilo v njenem primeru pravi čudež. Brez oklevanja, kakor tisti, ki se hoče usmrtiti, se je odločila poskusiti. Leto dni pozneje je slavila v prestolnici bližnje province svojo pozornost zbujajoči povratek. Še drznejša, bolj ko kdaj poprej se zavedajoča sama sebe, lepša ko kdaj poprej, s prav tako lepim profilom in ravnim nosom, brazgotine zakrite s šminko, se je krotiteljica iznova lotila svojega groznega in razburiljivega poklica.

Deklece je bilo edinka svojih staršev, ki so več let hrepeneli po njej. Veliko je bilo veselje, ko se je rodila in gledali so jo, kako se razvija v ljubko, inteligentno deklico. Po dvajsetih mesecih, ko se je zdela že kakor deset mesecev star otrok, so rekli: "Zaostala je." Ta zadastost je bila od dne do dne bolj očitna in s šestimi leti so morali priznati grozno resnico: dekletce bo ostalo zmerom pohabljeno,

ubogo, slaboumno, tresočo se bitje, ki bo kljub lepim potezom vselej nosila pečat odvratne slaboumnosti.

Različna zdravljenja so že uspela, ko so starši slišali o transplantaciji žlez, s pomočjo katere bi otrok morebiti postal normalen.

Tako jo je februarja leta 1926 v Parizu neki kirurg operiral. Na otrokovo golšno žlezo je ho-

tel presaditi zdravo žlezo izravnal njeno fizično zasnovo. Zdravnik sam je že več uspehom končal podobne cije, vendar bi različne videne težkoče utegnile priti čiti pomisleke. Otroku so način hoteli dati več ko nje: razum, to bože in naridarilo, ki da človeku zm vse dojeti, spoznati in raz Mesec dni pozneje je de popolnoma zdravo zapustil niko. Po letu dni je že nadomestila izgubljena le vahno je kramljala, hitro la presoditi in je od mesa meseca rasla. V šoli je bila ljava in pridna in starši so gli v njenih očeh naposled ti tisti pomenljivi lesk in kor vsi starši, ki pri svojih kih opazijo prebujajočega veselili: "Kako je inteligent!"

Za zdaj je človeška plantacija še v povojih. Ozujemo bolezní in zlomke, jih z njeno pomočjo ondi lahko predstavljamo, k upanje in zdravljenje bo v če omogočila v primerih, veljajo za neozdravljive.

Strokovnjak

Ko se je slavni pian komponist Ksaver Šarven ljal v Ameriko na koncertne turneje, je sedel lepega dovoljno v skrit kotiček jedilnice, da bi nekoliko niral. Neki sopotnik, trgomaslom na debelo iz Balti ga je z zanimanjem opazil. Naposled ga je vprašal, kaj za prav dela.

"Note pišem," je odvrnil venka.

"Glej, glej," je menil tr dobrosrčno, "a čemu se trudite? Saj se ne izplača note kupite še za tako m nar."

Knjige Cankarjeve družbe

Cankarjeva družba v Sloveniji je za leto 1939 izdala sledeče štiri knjige:

1. Koledar, z bogato vsebino in krasno ilustriran.
2. Pomlad človeštva. Spisal dr. Živko Topalovič.
3. Taki so ljudje. Roman s francoskega podeželja. Spisal Roger Martin du Gard.
4. Španski testament. Knjiga o civilni vojni v Španiji. Spisal Arthur Koestler.

Vse te štiri knjige dobite po pošti za \$1.25.

Naročila pošljite na naslov:

PROLETAREC

2301 So. Lawndale Avenue - Chicago, Ill.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklepu 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine k eni mesečni. List Prosveta stane na vse članke, za člana ali nečlane \$0.50 in eno letno naročnino. Ker pa člani še plačajo pri assessmentu \$1.25 na tednik, se jim to prišteje k naročninam. Torej sodaj vsi vrstniki, redni člani, bodo morali dati članu SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Če listu Prosveta je:

Za Zdrul. države in Kanado \$6.00	Za Cicevo in Chicago je..... \$1.25
1 tednik in..... 4.80	1 tednik in..... 1.25
2 tednika in..... 2.60	2 tednika in..... 2.50
3 tednike in..... 2.40	3 tednike in..... 3.75
4 tednike in..... 1.20	4 tednike in..... 5.00
5 tednikov in..... nič	5 tednikov in..... 6.25
Za Evrope je..... \$9.00	

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vrsto denarja ali Menaj Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list, bo moral dati član iz dotične družine, ki je tako obsejal naročnino na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu Prosvete in obenem doplačati dotično vrsto listu Prosveta. Ako tega ne storí, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vrsto naročnino.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Priloženo pošljim naročnino za list Prosveto vrsto \$.....

1) Ime..... Čl. družine \$.....
Naslov.....
Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:..... Čl. družine \$.....
2)..... Čl. družine \$.....
3)..... Čl. družine \$.....
4)..... Čl. družine \$.....
5)..... Čl. družine \$.....
Mesto..... Država.....
Nov naročnik..... Star naročnik.....

Transplantacija

Napisal André Lambert

25. decembra 1886 zjutraj so stali štirje zdravniki okrog postelje pet in dvajsetletnega mladeniča, čigar prasad se je večal in večal. Prejano noč se je pojavilo še zastrupljenje, ki je bolj strupeno in bolj razdejalno ko vse ostalo.

"To je najhujše, kar smo mogli pričakovati," je rekel eden izmed zdravnikov. "Zaradi obupnega bolnikovega stanja ga najbrže ne bo moglo nič rešiti."

Chateau-Gonthierja. "Vse moramo poskusiti."

Eden izmed njegovih tovarišev je dejal:

"Mislite na..."
"Uganili ste," je odgovoril dr. X. "Mislim na čudež, ki ga v takšnih primerih utegne povzročiti transplantacija živalske kože."

"Na uspeh takšnega zdravljenja gledam še precej skeptično," je odgovoril zdravnik, ki je mladeniča dolezel zdravil. "Nikar si ne ustvarjajmo iluzij. Za zdaj še tipamo v temi."

"Dobro. A koliko dni še prisodite svojemu bolniku?"

"Morebiti niti štiri in dvajset ur, ne več."

"Ali se vam ne zdi, da je vredno poskusiti?"

Bili so edini v tem, da ne kaže izgubljati časa. Dr. X. se je odpeljal v Chateau-Gonthier, da bi priskrbel potreben material. V dveh urah se je vrnil in s seboj prinesel tri tučate žab.

Bolnik je s svojimi odprtimi ranami iztegnjen ležal na postelji. Z zasilne operacijske mize je vzel asistent doktorja X. žabo, jo prijel za krake in jo položil na hrbet. S kleščicami je dr. X. dvignil gubo na žabjem vratu, ki je od strahu kar zatekla. Nato je kirurg tudi čakal, kajti na-